

Nieuwsbrief

Inhoud

Van de vicevoorzitter	1
WUCWO-conferentie	1
Interview	3
Bisschop-referent	4
VKMO	4
Leerstoel	5
Justitia et Pax	6

Secretariaat Unie NKV
Emmaplein 19 A
5211 VZ 's-Hertogenbosch
Tel: (073) 69 21 317
Fax: (073) 69 21 322
E-mail: unienkv@knr.nl
Website: www.unienkv.nl

Vicevoorzitter Evelien Blom over:

In deze vierde nieuwsbrief besteden we aandacht aan de verbanden en netwerken waar de Unie NKV deel van uitmaakt. Deze brieven komen voort uit het ingezette beleid van de Unie NKV. Langzamerhand maken wij duidelijk, wat de Unie NKV beweegt en wat ze doet, als koepelorganisatie van Nederlandse katholieke vrouwenorganisaties. Wie en wat de Unie voorstelde, was voor veel leden nog steeds niet helder.

Door allerlei vrouwen vanuit de basis mee te laten denken en praten over de positie van vrouwen in kerk en samenleving, is de Unie NKV zichtbaar aan het worden. En nog moeten we leren veel meer extern te werken. Dat is in het belang van de dienstverlening van de Unie aan de samenleving, waarvan de katholieke kerk een wezenlijk deel uitmaakt.

Wij willen vernieuwing, meedenken, meepraten, meebeslissen, meevieren, meezingen, mee verantwoordelijk zijn, en zo kan ik nog wel even doorgaan. Maar voor onze kerkelijke leiding lijkt dat allemaal wat te ver te gaan en wordt op veel plaatsen de klok behoorlijk teruggedraaid. Wat zou de kerk zijn zonder al die betrokken vrouwen? Zonder de warme aandacht, het begrip, het meeleven en opvoeden, zonder ziekenbezoek, doden begraven, kerk schoonmaken, bloemen schikken, je kleinkinderen Bijbelverhalen voorlezen en leren de handjes te vouwen. Als wij onze gezamenlijke vrijwillige handen van onze geloofsgemeenschap aftrekken, is er geen kerk meer over.

Is het daarom dat de Unie groeit, nu wij vrouwen er opnieuw voor willen gaan om te behouden wat wij hebben en uit te bouwen waar wij voor staan? Zo vormen we een krachtige gemotiveerde 'brug' tussen de verschillende gelederen in de kerk. Wij hopen van harte dat u uw stem laat horen, zegt wat u denkt, dan zal de Unie NKV zeker een hoge leeftijd bereiken – en is ze met het 50-jarig jubileum dat we komend jaar willen vieren, pas op de helft.

Evelien Blom

Verslag WUCWO-conferentie

Verona 3-7 september 2008

Opzet van de conferentie 'Let's free women from trafficking' was het onder de aandacht brengen van het ernstige probleem van de internationale vrouwenhandel in Europa. Wat kunnen vrouwenorganisaties doen om deze te bestrijden, of op zijn minst de slachtoffers de helpende hand te bieden?

De conferentie was belegd door WUCWO-Europa. De delegatie van de Unie NKV bestond uit de Internationale Commissie van de Unie NKV (voorzitter Marie-Louise van Wijk-van de Ven, de leden Sara Serna, Marleen Peters-Van der Heijden en Zr. Thérèse Vandeweyers), Elma van den

Nouland (stafmedewerker Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel) en Ina de Graaff (penningmeester UNKV). Zij verving voorzitter Ine Aasted Madsen die helaas verstek moest laten gaan.

In enkele lange inleidingen werd het probleem van alle kanten belicht. Slachtoffers van mensenhandel zijn vrouwen, maar ook mannen en kinderen die tegen hun wil en onder dwang worden verhandeld en ingezet in de prostitutie en andere vaak criminele activiteiten. De conferentie beperkte zich tot vrouwenhandel ten behoeve van gedwongen prostitutie. Hier gaat heel veel geld in om, maar de slachtoffers zien er weinig van terug. Dikwijls worden ze opgepadeld met een hoge schuld voor reis- en allerlei andere kosten. Armoede is een grote drijfveer voor vrouwen en meisjes om met louche figuren in zee te gaan.

Het Verdrag van Palermo, door de Europese Unie goedgekeurd op 21 mei 2004, handelt over de bestrijding van georganiseerde criminaliteit. Hierin is geregeld dat de slachtoffers recht hebben op bescherming en hulp. Er is echter veel moed voor nodig om te vluchten en mee te werken met justitie om de daders te berechten.

Illegaal en crimineel

De afgevaardigden uit de verschillende landen beschreven de situatie in hun thuisland. Een afgetekend beeld van de vrouwenhandel in Europa is echter niet te geven. De activiteiten spelen zich af in de illegaliteit. Niet alleen vrouwen uit Europa

maar ook uit andere werelddelen zijn erbij betrokken. De criminele organisaties weten steeds nieuwe wegen te vinden om hun praktijken voort te zetten. Bovendien is de wetgeving in de Europese landen niet gelijk. In sommige landen, zoals in Nederland, is prostitutie legaal, andere landen volgen het Zweedse model en daar speelt de prostitutie zich geheel af in de illegaliteit.

Hoopvol stemt dat het Europese Parlement en de landelijke overheden het onderwerp hoog op de agenda hebben.

De Nederlandse delegatie leverde een bijdrage door de uitstekende presentatie van Elma van den Nouland. Nederlandse meisjes worden nogal eens het slachtoffer van *lover boys*. Aansluitend werd de film *Anna*

vertoond over een meisje uit Oost-Europa, dat onder valse voorwendsels in de val loopt. De film maakte veel los en Elma had de gelegenheid heel wat belangrijke contacten te leggen. Sara Serna wist voor haar zelfs een TV-interview te arrangeren.

Niet alleen in ons land, maar ook in veel andere landen doen vooral de

religieuzen hun uiterste best om de slachtoffers op te vangen en te begeleiden naar een nieuw leven. Indrukwekkend was ons bezoek aan het opvanghuis in Verona. Enkele zusters lieten ons zien hoe zij de hulp hebben opgezet. Als uitkomst van de conferentie werd een slotverklaring opgesteld, gericht aan het Europese Parlement en aan de aangesloten vrouwenorganisaties. Door vertaalproblemen en tijdgebrek (alle onderdelen liepen hopeloos uit) was de bijdrage van de deelnemers daaraan vrijwel nihil, zodat de Nederlandse delegatie zich van stemming onthield. We hebben echter voldoende inspiratie en informatie verzameld om in onze eigen organisaties te werken aan de bewustmaking van deze criminele uitwas in onze maatschappij en om in solidariteit met de slachtoffers na te denken over preventie, hulp en bestrijding.

Ina de Graaff

De Internationale Commissie brengt binnenkort een uitgebreid rapport uit over haar bevindingen. Informatie over het werk van de SRTV: www.srtv.info.

WETENSWAARDIG

Earth, ecology and biodiversity, internationale bijeenkomst Graalbeweging op 27 oktober. Lezing over wat vrouwen concreet kunnen bijdragen aan een beter milieu, door twee leden van het internationale Graalnetwerk. Voertaal: Engels. Plaats en tijd: Graalhuis, Nieuwegracht 51, 3512 LE Utrecht; 18.00u potluck maaltijd, waarbij ieder iets eetbaars meebrengt; 19.30u lezing en discussie. Kosten: vrijwillige bijdrage voor een ecologisch project in Zuid-Afrika. Opgave: tel (030) 23 33 640 of degraal@planet.nl. En: www.degraalbeweging.nl.

Vrouwen van verschillende religies ontmoeten elkaar. Twee avonden (29 oktober en 5 november) van de werkgroep 'Multiculturele samenleving' van de Raad van Kerken in Leusden i.s.m. de werkgroep 'Vrouw in Kerk en Samenleving' van de St. Jozefparochie en het VrouwenCentrum.

Op 29 oktober spreekt Francien van Overbeeke, theologe en onderwijskundige, over de inspiratie die eeuwenlang van bijbel en koran is uitgegaan. Dr Francien van Overbeeke-Rippen schreef het boek *Ibrahiem en Abraham, koran en bijbel verteld voor kinderen*.

Op 5 november spreken Karen Ghonem en Jasja Nottelman over de positie van de vrouw in de verschillende godsdiensten. Dr Karen

Ghonem-Woets, moslima, heeft een tekstbureau op het gebied van literatuur, onderwijs en islam. Ds Jasja Nottelman is studentenpredikant in Utrecht.

Plaats en tijd: VrouwenCentrum, Rozengarde 22b, Leusden, 20.00–22.00u. De avonden zijn onafhankelijk van elkaar te bezoeken. Opgave: Odile Beckers, (06) 40 63 71 34; vrouw.in.kerk.en.samenleving@gmail.com, of Minke Zijlstra, (033) 494 32 10.

Geloven in dialoog, synodedag van de Oecumenische Vrouwensynode (OVS), op 30 oktober in De Kamers te Amersfoort-Vathorst. Opgave: bets.evers@hetnet.nl. Kosten € 15, solidariteitsprijs € 20 (inclusief koffie / thee en lunch).

Een krachtige koepel, een podium en een netwerk

Interview met Ine Aasted-Madsen

'Het is heel goed als de insteek van vrouwen meegenomen wordt, ook in de politiek. Vanuit de ervaring in bijvoorbeeld mantelzorg en vrijwilligerswerk kunnen vrouwen informatie doorgeven die mannen niet altijd op tafel leggen.' Ine Aasted-Madsen - van Stiphout (47) moest wel wennen aan de cultuur van vrouwenorganisaties: *'Eigenlijk zit ik altijd tussen mannen of in groepen waar mannen de overhand hebben. Ik ben er niet zo voor dat vrouwen dingen apart doen, ik vind dat ze ook tot recht moeten komen in heteroogeen gezelschap.'*

Ze noemt zichzelf een druk baasje. Ine Aasted-Madsen is getrouwd, heeft drie zonen die inmiddels twintigers zijn, is voorzitter van de Unie NKV, van de stichting Hill Tribe Children (zie kader), is bestuurslid van de Stichting Leergeld en lid van de Tweede Kamer voor het CDA. 'Ik voel me heel erg betrokken bij mensen voor wie het leven niet vanzelf op rolletjes verloopt en ik neem het altijd voor hen op, eerst

als jeugdwerkzorgwerker en later als directielid van een school voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen, en nu in de Tweede Kamer. Ik heb een luisterend oor en sta voor iedereen klaar.

Voor het voorzitterschap van de Unie NKV ben ik benaderd door ZijActief Limburg. Ik heb dat aangenomen na een oriënterend gesprek met Evelien Blom en Jeanne Speetjens. Ik kende ZijActief Limburg vanuit het CDA en de Politieke Scholing in Limburg. Ik was passief lid van ZijActief uit solidariteit.

Aparte vrouwenorganisaties zouden niet nodig moeten zijn, maar vanwege hun positie in de kerk – ja en ook in de maatschappij – komt het werk dat vrouwen in parochies en in de samenleving doen onvoldoende uit de verf. Ik heb gemerkt dat vrouwenorganisaties minder een haantjescultuur hebben; de inhoud staat voorop en er is aandacht voor persoonlijke betrokkenheid. Maar mannen netwerken beter, dat kunnen vrouwen van ze leren.

Op dat gebied kunnen vrouwenorganisaties aantrekkelijk worden voor jonge vrouwen, als een podium

om op kansen te wijzen en samenwerking te zoeken. Maar ook nu kan de succesvolle activiteit van de ene afdeling gedeeld worden met anderen. De Unie NKV kan een krachtige koepel worden die dat verbindende hoog in het vaandel heeft staan. Daarvoor zijn we het veranderingsproces ingegaan, en voor die toekomst moet de Unie de volgende jaarvergadering klaar zijn. De club die dit traject is ingegaan, moet dit het volgende jaar afhandelen en daarna geleidelijk het stokje overdragen aan nieuwe mensen met nieuwe ideeën en invalshoeken. Het goede van het verleden willen we behouden, en we willen vernieuwen waar dat wenselijk en nodig is.

Zelf zal ik vooral trots zijn als de Unie NKV maatschappelijk haar stem laat horen, ook internationaal. Er zijn natuurlijk verschillende meningen, maar als je het echt hebt over de inhoud, is iedereen het met elkaar eens. Er moeten eerlijke kansen zijn voor iedereen en er is steun nodig wanneer dat niet goed lukt. Bovendien veroordelen vrouwen niet zo snel. Ze kunnen een onderwerp vanuit verschillende kanten bekijken, minder zwart-wit. Ze brengen meer grijstinten aan in de samenleving!'

Joanne Seldenrath

Stichting Support Hilltribe Children Asia

Deze stichting is opgericht samen met een gelijknamige organisatie in Thailand. *Hilltribes*, in goed Nederlands bergstammen, leven in de bergachtige streken van Noord-Thailand, Birma, Laos en Vietnam. Toen ik samen met mijn man Palle en Geert Hidskes een weeshuis in Doi Saket bezocht, kwamen de Hmong-kinderen op mijn pad. De Hmong zijn geen Thai maar als ze 15 jaar in Thailand wonen, de taal spreken en onderwijs hebben gevolgd, kunnen ze Thai worden met recht op gezondheidszorg en andere basisvoorzieningen. Door de kinderen te helpen, bieden we dus structurele hulp. We willen nieuwe huisvesting bouwen in Sai San, en inkomsten regelen voor levensonderhoud en scholing van de kinderen.

Ine Aasted-Madsen

Informatie: www.hilltribechildren.com.

De nieuwe bisschop-referent Vrouw en Kerk

Mgr. De Korte die in 2008 benoemd is als de nieuwe bisschop-referent Vrouw en Kerk, is een jonge bisschop, zegt hij zelf. Gerard de Korte (1955) heeft geschiedenis gestudeerd aan de Rijksuniversiteit Utrecht en kreeg in deze periode steeds meer belangstelling voor geloof en kerk.

Na zijn afstuderen wordt hij intern priesterstudent op het Ariënskonvikt, de priesteropleiding van het aartsbisdom Utrecht, en haalt in 1987 het doctoraal examen theologie. In 1994 promoveert hij met *Pastoraat van de verzoening* over de mogelijkheden en grenzen van de theologie van het woord, in het bijzonder van Eduard Thurneysen, voor het katholiek pastoraat.

In 1987 is hij gewijd; hij was pastor van de Catharinakerk in Utrecht en rector van het

Ariënskonvikt tot 1999. Sinds 2001 is hij hulpbisschop van het aartsbisdom Utrecht, en op 13 september 2008 heeft hij de bisschopszetel van Groningen-Leeuwarden 'in bezit genomen'.

Zijn andere referentschappen binnen de Nederlandse Bisschoppenconferentie zijn Kerk en Samenleving en Kerk en Ouderen. Hij is tevens secundus voor de oecumenische contacten. Zijn referentschap Vrouw en Kerk ziet hij in het kader van Kerk en Samenleving. Hem is opgevallen, op de drie niveaus waar hij werkzaam is geweest (regionaal, dekenaal en landelijk) dat alle vormselwerkgroepen uit vrouwen bestaan.

Kansen voor de kerk ziet hij in haar missionair handelen, enerzijds in maatschappelijke presentie en anderzijds door het aangaan van het gesprek met de religieus zoekende

mensen en het doorbreken van de sprakeloosheid over het geloof: 'De kerk is er om het godsgeheim ter sprake te brengen. Los van Christus kunnen we niet over het godsgeheim spreken.'

Foto: Marlies Bosch

Bron: www.bisdomgroningen.nl

Verband Katholieke Maatschappelijke Organisaties

Netwerk in de maatschappij

Samenwerking tussen katholieke organisaties bevorderen, elkaars maatschappelijke levensbeschouwing ondersteunen en versterken, en op eigen wijze stem geven aan de katholieke levensbeschouwing. Dat is het doel van het Verband Katholieke Maatschappelijke Organisaties (VKMO).

In 1988 is het VKMO opgericht als een samenwerkingsverband van een dertigtal katholiek geïnspireerde en maatschappelijk gerichte organisaties en instellingen, waaronder Cordaid, het CNV, de KRO, en katholieke universiteiten (KTU, RU). Het VKMO richtte in 2004 het Katholiek Netwerk op. Dit wil een actief knooppunt zijn van de organisaties en individuen die zich aangesproken voelen door het Katholiek Sociaal Denken. Dit denken vindt zijn wortels in het Evangelie, in de katholieke traditie en in de concrete ervaringen van mensen.

Op de site van het Katholiek Netwerk (www.katholieknetwerk.nl) staan de aangesloten organisaties vermeld (ook de Unie NKV), evenals een kalender met komende conferenties en studiereizen. Daarnaast geeft de site informatie over de drie projecten van het netwerk. In het project Katholiek, Sociaal en Concreet bijvoorbeeld wordt gewerkt aan een vertaalslag van leer naar praktijk die uitvoerbaar moet zijn binnen de organisaties.

Binnen het Katholiek Netwerk zijn er talrijke publicaties en lezingen, waarvan het AllerHeiligenBeraad misschien wel de bekendste is. Dit jaar wordt dat gehouden op 30 oktober 2008.

Accent van vrouwenorganisaties

In het VKMO / Katholiek Netwerk kunnen we de invloed van katholieke vrouwen en hun organisaties vergroten door onze visie, levenservaring en geloofsovertuiging in te brengen in de discussies en besluitvorming in maatschappelijke kwesties. We kunnen zelf ook onderwerpen aandragen of projecten voorstellen en daar samen met anderen aan werken. Vrouwen leggen dikwijls andere accenten en stellen met hun bijdragen een menselijke benadering voorop.

Als Unie NKV kunnen we via het VKMO naar buiten treden, zorgen dat onze stem gehoord wordt en pleiten voor de katholieke presentie vanuit man-vrouwperspectief. Dat past uitstekend bij de aandacht van het Katholiek Netwerk voor gemeenschapsvorming, maatschappelijk engagement en spiritualiteit!

Anne-Marie Huysmans-Pyckevet

WETENSWAARDIG

**Catharina Halkes /
Unie NKV Leerstoel Religie en Gender**

Op 23 mei 2008 bestond het instituut Feminisme en Christendom 25 jaar en dat is vanuit de leerstoel gevierd met een prachtige studiedag over het thema 'overgave'. Het was de derde studiedag rond dit thema, maar nu met een extra feestelijk karakter en een groot aantal sprekers.

Catharina Halkes, eerste leerstoelhouder op Feminisme en Christendom, was aanwezig en had een speciaal woord voor alle aanwezigen. Daarna spraken Mary Grey en Athalya Brenner, opvolgsters van Halkes. Beiden gaven inspirerende en prikkelende visies op het voor vrouwen toch nog altijd ingewikkelde thema 'overgave'. In de middag heb ik mijn visie gegeven op de ontwikkeling en de toekomst van vrouwenstudies aan de universiteit, eveneens vanuit het perspectief van overgave.

Die middag werd ook afscheid genomen van Hedwig Meyer-Wilmes die 20 jaar in Nijmegen docent was voor feministische theologie en jarenlang een van de gezichten van de Open Studiedagen. Verder werd de winnaar van de Catharina Halkes Essay prijs bekend gemaakt: Annika den Dikken. Deze prijs, initiatief van het eveneens jubilerende Catharina Halkes Fonds, was ook gericht op de toekomst van vrouwenstudies theologie. De prijsuitreiking werd ingeleid door een korte lezing van Anne-Marie Korte. Al met al een waardig lustrumfeest van de Leerstoel.

Uit Azië en Afrika naar Nijmegen

Dit semester geef ik een cursus feministische theologie voor de masterstudenten van de opleiding interculturele theologie. De studenten van deze opleiding komen vooral uit Azië en Afrika, waarbij er enkele speciaal naar Nijmegen zijn gekomen om bij de Leerstoel te kunnen studeren. Zo hopen deze studenten in hun eigen land vrouwen te kunnen ondersteunen en samen met hen te strijden tegen achterstelling en soms ook letterlijke onderdrukking en geweld.

Krachtig symbool

Inmiddels zijn ook de plannen voor de Open Studiedagen 2009 in volle ontwikkeling. Het thema is: Religieuze heilssymbolen en lichaamsbeelden. Feministische theologes wijzen steeds opnieuw op de complexe betekenis van het lichaam, met name het vrouwelijk lichaam, in de diverse religies. Het vrouwelijk lichaam wordt in de meeste religies gezien als teken van onheil. Vrouwen, zo sprak reeds de kerkvader Tertullianus, zijn 'de poort tot de hel'.

Lichamen van vrouwen en mannen worden via religieuze praktijken gedisciplineerd, gevreesd en vergeestelijkt. Tegelijkertijd is geen enkel symbool zo krachtig als het lichaam om het heil binnen de religie tot uitdrukking te brengen. Of het nu gaat om de geboorte van de Zoon van God of om de opstanding van het lichaam, steeds is het lichaam de drager en het voertuig van het heil. Het heil lijkt pas werkelijkheid te worden als het belichaamd is.

Tijdens deze Open Studiedagen onderzoeken we de relatie tussen heilssymbolen en lichaamsbeelden, en kijken daarbij speciaal naar de functies en betekenissen van vrouwen- en mannenlichamen in relatie tot heilssymboliek. De dagen vinden zoals gewoonlijk in het voorjaar plaats, en wel op *30 januari, 20 maart en 5 juni 2009*. Belangstellende leden van de Unie NKV zijn van harte uitgenodigd.

Maaïke de Haardt

Allerheiligenberaad. *Traditie door-geven: van begonnen naar onbegonnen werk?* Lezingen van Erik Borgman (over subsidiariteit) en Hein Blommestijn (werk als zoektocht naar de eigen waarheid).

Plaats en tijd: Priorij Catharinadal Oosterhout, 30 oktober, 13.45-18.30u. info@katholieknetwerk.nl.

Ledendag ZijActief Nederland. Plaats en tijd: De Schakel, Oranjelaan 10, 3862 CX Nijkerk, 4 november 10.00-15.45u. Meer informatie op www.zijactief.nl.

Open en Bloot, ALV ZijActief Limburg. Plaats en tijd: Theater-Hotel De Oranjerie, Kloosterwandplein 12-16, Roermond; 13 november 10.00-17.00u.

's Middags presentatie van Marijke Helwegen. Informatie en opgave: voor 1 november bij ZijActief Limburg, telefoon (0475) 381781, of zijactief@zijactief limburg.nl

Advent beleven met sacrale dans (Graalbeweging). Plaats en tijd: Graalhuis Utrecht, 28 november, 12 en 19 december 13.30-16.00u.

VrouwenKunstKalender 2009

(week 47, naar Teresa van Avila:) Het gebed is niets anders dan een gesprek met een vriendin, met wie we graag vaak samen zijn.

Elke week geeft de Vrouwenkalender een nieuwe ontmoeting met een schilderij en een tekst van een vrouw uit heden of verleden. Bijna te mooi om na een week af te scheuren en de nieuwe week – natuurlijk beginnend met zondag als de eerste dag – te voorschijn te brengen. Daarom zijn in de kalender elf weken op dun karton afgedrukt, als felicitatie- of correspondentiekaart.

Full colour afgedrukt op gesateneerd papier, op te hangen of neer te zetten door een uitvouwstandaard. Bestellen: (0183) 62 81 88 of www.narratio.nl. € 7,50.

Raadpleeg voor activiteiten regelmatig de kalender op www.unienkv.nl!

Justitia et Pax veertig jaar

Mensen kunnen de wereld veranderen

Toen Justitia et Pax eind jaren zestig werd opgericht, ging er een geest van idealisme over de wereld. Vreugde en hoop (Gaudium et Spes) waren de beginwoorden van de belangrijke constitutie na het Tweede Vaticaans Concilie over de Kerk in de wereld van deze tijd. Daarin werd de oprichting van Justitia et Pax aanbevolen. Het veertigjarig bestaan van Justitia et Pax Nederland is gevierd op 10 september 2008. Directeur Victor Scheffers werd die dag benoemd tot Commandeur in de Orde van Heilige Gregorius de Grote en tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

In de speciale Nieuwsbrief op de site kunt u een prachtige collage vinden van alles wat in Den Haag is gezegd door mannen en vrouwen uit kerk en maatschappij, jong en oud, uit Nederland en daarbuiten.

Uit het vele dat de Nieuwsbrief biedt, kiezen wij de woorden van Jos van Gennip (een van de grondleggers van Justitia et Pax Nederland): 'Het is inspirerend om verhalen uit het buitenland naar Nederland te brengen. Dat is steeds de basis geweest van dit werk. *Populorum Progressio* is nog steeds actueel. Wij hebben nog steeds een levende kerk nodig die opkomt voor de armen. Wij moeten investeren in de mogelijkheden die mensen zelf

hebben: geef mensen hun eigen verantwoordelijkheid en geef ze de kans om zich op hun eigen manier te ontwikkelen.'

Dr Barbara Oomen (docente Mensenrechten aan de Roosevelt Academy en de Universiteit van Amsterdam) onderstreepte in haar toespraak de woorden van Marga Klompé: Mensen kunnen de wereld veranderen. 'Het was maar een klein groepje mensen, dat aan de basis stond van de Verklaring van de Rechten van de Mens. En die hebben de wereld veranderd. Voor onze tijd is het niet meer de uitdaging om ze op te schrijven, maar om ze waar te maken.'

Werken aan mensenrechten is niet zozeer spreken, als wel luisteren. En in dialoog met anderen ook met een kritische blik naar jezelf durven te kijken. Ze sprak haar verbazing uit dat er in het Nederlandse onderwijs van alles een plaats heeft, maar niet de Rechten van de Mens: 'Dat is niet alleen in strijd met internationale verplichtingen, maar vooral heel erg zorgelijk in een tijd van toenemende polarisatie en een afkalvend draagvlak voor ontwikkelings samenwerking.'

In veertig jaar is het klimaat waarin Justitia et Pax werkt grondig veranderd. Er zijn veel kerkelijke instituties verdwenen; het draagvlak is kleiner geworden maar Justitia et Pax blijft aandacht vragen voor vraagstukken van sociale gerechtigheid. Om de grote groep randkerkelijken en buitenstaanders te bereiken wil ze de levensverhalen van gewone mensen vertellen, mensen die zich inzetten voor vrouwenrechten, die opkomen voor landloze boeren of zich inspinnen voor het milieu. Verhalen van mensen die bezig zijn de wereld te veranderen.

Bron: www.justitiaetpax.nl

Anne Offermans vertegenwoordigt de Unie NKV in Justitia et Pax.

GESIGNALEERD

Annelies van Heijst, *Iemand zien staan. Erkenning in de zorgethiek*. Uitgeverij Klement, Kampen 2008. 'Iemand zien staan is een mooi, leesbaar en belangrijk boek dat door veel mensen in en buiten de zorg gelezen moet worden' (Jacqueline Kool in *Fier* 11(sept/okt 2008)5, p. 26-27).

Joke Mourits-van Assendelft, *Vraag het de oudsten. Gedachten bij het onder worden*. Meinema, Zoetermeer 2008. Meditaties bij bijbelteksten en poëzie, over wat ouderen weten en door kunnen geven. Voor wie bemoedigd en geïnspireerd wil worden en niet bang is om na te denken over de eigen levensweg.

Riet Bons-Storm (red.), *Vertel onze verhalen verder. Ontmoetingen met Joodse en Palestijnse vrouwen*, Narratio, Gorinchem 2008. Een verslag van een groep vrouwen die Israël en de Palestijnse gebieden bezoekt. Door de gesprekken met heel verschillende vrouwen biedt het 'andere' informatie over geschiedenis en situatie van Israël-Palestina.